

Kouluterveyskyselyn tulokset 2023

81/12.01.03.02/2023

Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto 21.11.2023 § 30

THL:n kouluterveyskysely tuottaa seurantatietoa 4. ja 5. -luokkalaisten, 8. ja 9. -luokkalaisten, lukioiden ja ammattioppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä palveluista. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi.

Kouluterveyskyselyn tulokset ovat merkittävä mittari lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seurannassa. Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto on vahvistanut seuraavat Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman painopisteet vuodelle 2024:

- osallisuuden, osallistumisen ja hyvinvointia tukevien ihmissuhteiden vahvistaminen
- yhdenvertaisuuden edistäminen alueelliset erot huomioiden
- lapsen oikeus hyvään elämään ja kehitykseen vahvistamalla mielen hyvinvointia, terveellisiä elämäntapoja ja kasvu- ja oppimisympäristöjen turvallisuutta sekä vähentämällä koulukiusaamista
- oppimisen perustaitojen ja kouluun kiinnittymisen vahvistaminen
- yhteistyön edistäminen LU-hyvinvointialueen, seurakuntien, järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Moni lohjalainen lapsi ja nuori kokee olevansa tyytyväinen elämäänsä. Yksinäiseksi itsenä tuntevien osuus on noussut, liki viidennes nuorista kokee yksinäisyyttä niin Lohjalla kuin koko maan tasollakin. Kokemus kuulumisesta itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön on 8. ja 9. -luokkalaisten kokemana edellistä kouluterveyskyselyä heikommalla tasolla yli kymmenen prosenttiyksikköä: vuonna 2021 70 % koki kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään ja nyt vain 58 %. Positiivista on, että nuorimman ikäryhmän vastauksissa yhä useampi kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä (43.9 %), eroa aiempaan kouluterveyskyselyyn on jopa 10 prosenttiyksikön verran.

Kouluinnostusta 4. ja 5.-luokkalaisista vastaajista kokee 40 %, se on samalla tasolla kuin edellisessä kouluterveyskyselyssä ja vastaa koko maan tasoa vertailussa. Tytöt kokevat kouluinnostusta poikia vahvemmin kyselyn mukaan. Toisella asteella opiskelevien kouluinnostus on vastausten perusteella yläkouluikäisten kouluinnostusta vahvempaa (lukiossa 27 % ja ammattioppilaitoksessa opiskelevien 28 % vastaajista), 8. ja 9. -luokkalaisilla vastaava prosenttiosuus on 13 % ja laskusuunnassa 5 prosenttiyksikön verran edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna.

Lohja on saanut näkyvyyttä Ylen artikkelissa yhtenä kaupungeista, joissa kiusaamista on keskimääräisesti koettu paljon 8. ja 9.-luokkalaisten keskuudessa vuosina 2015-2023. Tuoreimmassa kouluterveyskyselyssä 41,5 % 8. ja 9. -luokkalaisista vastaajista kertoi olleensa koulukiusattuna tai osallistuneensa kiusaamiseen lukukauden aikana (koko maan tasolla vastaava arvo on 34 %), ja joka kymmenes vastaaja kertoi olleensa kiusattuna vähintään kerran viikossa. Ongelma on tiedostettu Lohjalla jo pidempään ja töitä tilanteen parantamiseksi tehdään. Keskustelu yhteys vanhempien kanssa on 4. ja 5. -luokkalaisten vastauksista poimittuna hyvä 62 %:lla, yläkouluikäisistä vastaajista 43 % kokee samoin.

Terveellisten elämäntapojen lisääntyminen näkyy kouluterveyskyselyssä. Koululounaan syömiseen varattu aika on saanut yläkoululaisten kokemana mainittavan muutoksen positiiviseen suuntaan; 70 % vastaajista koki, että ruokailuun on varattu tarpeeksi aikaa, kun aiemmassa kyselyssä vuonna 2021 vastaava prosenttiosuus oli 55,5 %. Vuoden 2023 kyselyssä runsas neljännes yläkouluikäisistä vastaajista liikkuu vähintään tunnin päivässä ja tasainen kasvu näkyy kaikissa vastaajaryhmissä. 4. ja 5. -luokkalaisista vastaajista 41 % kertoo liikkuvansa suosituksen mukaisesti vähintään tunnin päivässä.

Pitkällä aikavälillä näkynyt nikotiinituotteiden käytön reipas lasku näyttää taittuneen. Tupakoinnin osalta määrä on pysynyt samassa viimeiset vuodet ja viimeisessä kyselyssä 6,5 % yläkouluikäisistä oppilaista ilmoittaa tupakoivansa päivittäin. Nuuskaaminen on vähentynyt viime kyselystä hieman, mutta päivittäinen sähkötupakoinnin nousu (3,1% -> 12,2%) nostaa tupakkatuotteita päivittäin käyttävien nuorten määrän 15,3 % ikäluokasta. Sähkötupakan voimakas nousu on myös yksi kyselyn viidestä, huolestuttavimmasta paikallisesta muutoksesta suhteessa edellisiin mittaustuloksiin.

Säännöllinen päihteidenkäyttö vähentyi yläkoululaisten keskuudessa 2000-luvun alusta lähtien. Alkoholinkäytön osalta viimeisin tarkasteluväli (2021-2023) osoittaa, että laskusuunta on kuitenkin pysähtynyt erityisesti humalajuomisen osalta niin yläkoululaisten kuin lukiolaistenkin keskuudessa. Kannabiksen tai muiden huumausaineiden käytössä ei sen sijaan ole valtakunnallisissa tilastoissa havaittavissa selkeitä muutoksia missään tarkasteluryhmässä, vaikka kokemus huumausaineiden helposta saatavuudesta on noussut niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti.

Lisätiedot	erityisasiantuntija Maarit Lindman, maarit.indman@lohja.fi päihdetyöntekijä Helena Sipiläinen, helena.sipilainen@lohja.fi
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Perämäki Pasi
Päätösehdotus	Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto päättää merkitä asian tiedoksi.
Päätös	Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto päätti esityksen mukaan. Nuorisotyön päällikkö Merja Hukkanen, sekä päihdetyöntekijä Helena Sipiläinen poistuivat kokouksesta klo 17.29, tämän asian käsittelyn aikana.
